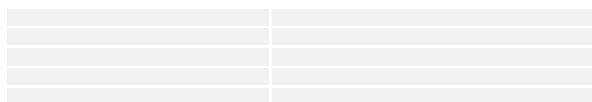

Zarządzanie ryzykiem operacyjnym w bankach Joanna Krasodomska

Występowanie ryzyka operacyjnego w działalności banków wymaga opracowania metod, zasad i technik zarządzania nim. W książce pokazano istotę i rodzaje ryzyka operacyjnego, cel i etapy zarządzania tym ryzykiem (m. in. według ustaleń Bazylejskiego Komitetu Nadzoru Bankowego), Nową Umowę Kapitałową (NUK), procesy wprowadzania tej umowy do zarządzania ryzykiem operacyjnym w bankach, model zarządzania tym ryzykiem z uwzględnieniem regulacji NUK oraz polskiego nadzoru bankowego.

Książka jest przeznaczona dla studentów kierunków związanych z bankowością, a także dla pracowników i menedżerów banków.

Spis treści

Wstęp

1. Podstawy zarządzania ryzykiem operacyjnym

1.1. Ryzyko operacyjne w strukturze ryzyka bankowego

1.1.1. Istota ryzyka

1.1.2. Definicja i rodzaje ryzyka operacyjnego

1.1.3. Przyczyny wzrostu zainteresowania ryzykiem operacyjnym banków

1.2. Miejsce ryzyka operacyjnego w ramach zintegrowanego zarządzania ryzykiem bankowym

1.2.1. Etapy zarządzania ryzykiem operacyjnym

1.2.2. Zasady zarządzania ryzykiem operacyjnym według ustaleń Bazylejskiego Komitetu Nadzoru Bankowego

1.2.3. Integracja procesu zarządzania ryzykiem w banku

2. Regulacje dotyczące zarządzania ryzykiem operacyjnym zawarte w Umowach Bazylejskich

2.1. Rola Bazylejskiego Komitetu Nadzoru Bankowego w kształtowaniu nadzoru bankowego na świecie

2.2. Przedmiot i zakres Nowej Umowy Kapitałowej

2.2.1. Nowa Umowa Kapitałowa oraz harmonogram jej wdrożenia

2.2.2. Najważniejsze zmiany zaproponowane w Nowej Umowie Kapitałowej

2.2.3. Struktura Nowej Umowy Kapitałowej

2.2.4. Zakres uwzględnienia Nowej Umowy Kapitałowej w regulacjach Unii Europejskiej i prawie polskim

2.2.5. Kontrowersje związane z ustaleniami Nowej Umowy Kapitałowej

3. Nowa Umowa Kapitałowa w praktyce zarządzania ryzykiem operacyjnym w bankach. Wyniki badań

- 3.1. Ocena stanu przygotowania banków do wdrożenia Nowej Umowy Kapitałowej
 - 3.1.1. Wprowadzenie
 - 3.1.2. Przygotowanie banków do wdrożenia Nowej Umowy Kapitałowej - perspektywa świata i różnicowań regionalnych
 - 3.1.3. Specyfika podejścia banków w Europie Środkowo-Wschodniej do wdrożenia Nowej Umowy Kapitałowej
 - 3.1.4. Zaawansowanie banków działających w Polsce w przygotowaniu do wdrożenia postanowień Nowej Umowy Kapitałowej
 - 3.1.5. Badania przeprowadzone przez Bazylejski Komitet Nadzoru Bankowego
- 3.2. Ocena stanu przygotowania banków działających w Polsce do zarządzania ryzykiem operacyjnym według Nowej Umowy Kapitałowej
 - 3.2.1. Cel i metoda badań
 - 3.2.2. Analiza i ocena wyników badań
 - 3.2.3. Wnioski

4. Próba konstrukcji modelu zarządzania ryzykiem operacyjnym w bankach

- 4.1. Regulacyjne ograniczenia wyboru metody pomiaru ryzyka operacyjnego banków działających w Polsce
 - 4.1.1. Regulacje światowe i obowiązujące w Unii Europejskiej
 - 4.1.2. Wytyczne nadzoru bankowego w Polsce
- 4.2. Propozycja wykorzystania zaawansowanej metody pomiarów w warunkach polskich
 - 4.2.1. Zakres możliwości wyboru przez bank rozwiązań dotyczących obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego
 - 4.2.2. Przesłanki wyboru metody zarządzania ryzykiem operacyjnym opartej na miarach jakościowych
- 4.3. Model zarządzania ryzykiem operacyjnym banku przy wykorzystaniu miar jakościowych
 - 4.3.1. Etap I - Identyfikacja ryzyka operacyjnego
 - 4.3.2. Etap II - Wielostopniowy pomiar i ocena ryzyka operacyjnego
 - 4.3.3. Etap III - Podejmowanie działań
 - 4.3.4. Etap IV - Kontrola

Podsumowanie

Literatura

Fragment

Wstęp

Ryzyko towarzyszy każdej działalności. Zarządzanie nim ma więc ogromne znaczenie dla efektywnego funkcjonowania wszystkich podmiotów gospodarczych. Poszukują one odpowiedzi na pytanie, jak je ograniczyć i tym samym zmniejszyć prawdopodobieństwo poniesienia straty, ale także jak wykorzystać je do osiągnięcia ponadprzeciętnych zysków. W bankowości problem ten ma podstawowe znaczenie ze względu na traktowanie banków jako szczególnego rodzaju instytucji zaufania publicznego. Istotne zmiany w działalności banków - będące skutkiem postępującej globalizacji, wzrostu konkurencji, informatyzacji, automatyzacji i rozwoju usług bankowych - stały się główną przesłanką podjęcia działań zmierzających do poszukiwania nowych metod zarządzania ryzykiem.

Występowanie w ostatnich latach wielu zjawisk kryzysowych, których konsekwencją były poniesione przez instytucje finansowe straty, miało często źródło w problemach natury operacyjnej, związanych ze środowiskiem, które powinno sprzyjać ich efektywnej działalności. W wyniku tego wewnętrzne problemy operacyjne banków stanowią coraz większe wyzwanie dla ich zarządów.

Badania przeprowadzone już w 1997 r. przez British Bankers Association i Coopers&Lybrand wykazały, że ryzyko operacyjne jest dla prawie 70% ankietowanych banków równie ważne, a nawet ważniejsze niż ryzyko rynkowe czy kredytowe. Podkreślono także niski poziom zaawansowania badań tej złożonej i istotnej problematyki. Przeszkodę w ich rozwoju stanowiło m.in. znaczne wewnętrzne powiązanie ryzyka operacyjnego ze specyfiką każdej instytucji finansowej, wymuszające indywidualne podejście do tego problemu. Banki są przede wszystkim nastawione na maksymalizację dochodów i osiąganie jak najlepszych wyników, zbyt mało uwagi poświęcają natomiast problematyce wewnętrznych zagrożeń i jakości pracy.

Występowanie ryzyka operacyjnego w działalności banków i problem efektywnego zarządzania nim nie jest więc nowym zagadnieniem. Nowym aspektem w tej dziedzinie jest natomiast podkreślenie, niedocenianej do tej pory - a mającej istotne znaczenie - konieczności opracowania metod, zasad, technik i praktyk zarządzania nim, analogicznych do stosowanych w przypadku ryzyka kredytowego czy rynkowego.

W procesie zarządzania ryzykiem bankowym, oprócz działań podejmowanych przez kierownictwo danego banku, istotne znaczenie ma nadzór bankowy. Jego celem jest zapewnienie bezpieczeństwa systemu bankowego przez zachowanie wypłacalności banków dzięki licencjonowaniu ich działalności i tworzeniu odpowiednich regulacji, a także dążenie do przestrzegania przez banki przepisów i zasad równej konkurencji. Efektywne zarządzanie ryzykiem operacyjnym wymaga opracowania nowoczesnych regulacji, które pozwolą na zwiększenie świadomości potencjalnych zagrożeń i wzrost efektywności alokacji kapitału.

Dobra kondycja finansowa banków leży nie tylko w interesie ich akcjonariuszy, lecz także społeczeństwa. Zapobieganiu kryzysom finansowym służą bankowe regulacje ostrożnościowe, w zakresie których najważniejszym międzynarodowym ośrodkiem normotwórczym jest Bazylejski Komitet Nadzoru Bankowego (The Basel Committee on Banking Supervision). W roku 1988 opracował on Bazylejską Umowę Kapitałową (The Basel Capital Accord), w której główną uwagę poświęcono zarządzaniu ryzykiem kredytowym banków¹. Mimo że w kolejnych latach Umowa była parokrotnie nowelizowana, system bankowy, rynki finansowe, praktyki zarządzania ryzykiem oraz metody sprawowania nadzoru bankowego uległy tak poważnym zmianom, iż konieczne stało się ich uwzględnienie w zawartych w niej postanowieniach. W wyniku trwających od 1999 r. prac powstała Nowa Bazylejska Umowa Kapitałowa (The New Basel Capital Accord), opublikowana w czerwcu 2004 r.². Jej regulacje obowiązują od stycznia 2007 r., a w krajach Unii Europejskiej zostały wprowadzone na mocy dyrektywy 2006/49/WE oraz dyrektywy 2006/48/WE, znanych również pod wspólną nazwą Dyrektywy w sprawie wymogów kapitałowych (Capital Requirements Directive - CRD).

Najistotniejszą zmianą zawartą w NUK jest wprowadzenie nowej kategorii ryzyka bankowego - ryzyka operacyjnego, rozumianego jako "ryzyko straty wynikającej z niewłaściwych lub zawodnych procesów, ludzi i systemów lub też ze zdarzeń zewnętrznych", oraz konieczność uwzględnienia go, oprócz ryzyka kredytowego

i rynkowego, przy spełnianiu przez bank kryterium adekwatności kapitałowej.

Wymienione przesłanki bezpośrednio wpłynęły na cel niniejszej książki, którym jest przedstawienie teoretycznych i praktycznych aspektów wykorzystania zasad NUK w efektywnym zarządzaniu ryzykiem operacyjnym banków oraz propozycji modelu zarządzania tym ryzykiem.